



HERDENKING

VLIELAND EN TERSCHELLING STAAN STIL BIJ OORLOGSRAMP VAN 1666

'Engelse Furie' vergeten

Tweeduizend Nederlanders vermoord en een heel dorp platgebrand. Volgend jaar herdenken Waddeneilanden Vlieland en Terschelling de 'Engelse Furie', die in 1666 hel en verdoemenis aanrichtte. Een vergeten oorlogsramp...

door Marjolein Schipper

Hans Geijtenbeek, voorzitter van de stichting '1666-2016 Terschelling' weet het zo aanschouwelijk te vertellen dat bezoekers, staand op het Seinpaalduin, de Engelse oorlogsschepen als het ware ZIEN aankomen. Opbollende zeilen op een woeste zee, admiraal Robert Holmes heldhaftig aan dek.

„De bemanning trok vervolgens gewapend met toortsen het dorp in met maar één opdracht: heel West-Terschelling plunderen en plat branden. En dat gebeurde. Op de kerk en vuurtoren De Brandaris werd praktisch het hele dorp, zeker 250 van de 270 huizen, in de as gelegd. Heden ten dage is, als je een meter diep graaft, nog steeds de brandlaag zichtbaar. Wonderbaarlijk genoeg kwamen er maar twee inwoners om, de rest was gevlucht.”

Het was de 'Engelse Furie', die de dag daarvoor 170 volgeladen Nederlandse koopvaardischepen had getroffen die in De Vlietstroom, het zeegat tussen Terschelling en Vlieland, lagen te wachten om naar de Oostzee te varen. De Britse marine stak de hele vloot in brand, een oorlogsdad die 153 schepen liet zinken en het leven van ongeveer 2000 opvarenden kostte. Admiraal Holmes koos er daarbij welbewust voor om burgers aan te vallen.

Wegmoffelen

Een maritieme catastrofe tijdens de Tweede Engels-Nederlandse oorlog (1665-1667), die bijna nergens in de geschiedenisboekjes is terug te vinden. Onbegrijpelijk, vinden eilander Hans Geijtenbeek en zijn medebestuurders van de stichting. Alhoewel: „Het is wellicht een volk eigen om vooral de heldendaden te bejubelen en de zwarte bladzijden een beetje weg te moffelen. Want waar was op het moment van de brand onze nationale held, Michiel de Ruyter? Die zat in Zeeland ruzie te maken met gezagvoerder Tromp.”

„Wel heel veel aandacht voor de gebeurtenissen van een jaar later. De Ruyter vaart heldhaftig de ketting op de Theems doormidden en trekt op naar de Engelse marinebasis Chatham, waar de Engelse oorlogsschepen tot zinken worden gebracht. Het overbekende heldenverhaal. Daarover hoor je in Engeland trouwens weer weinig! Die herdenken liever hun 'Holmes

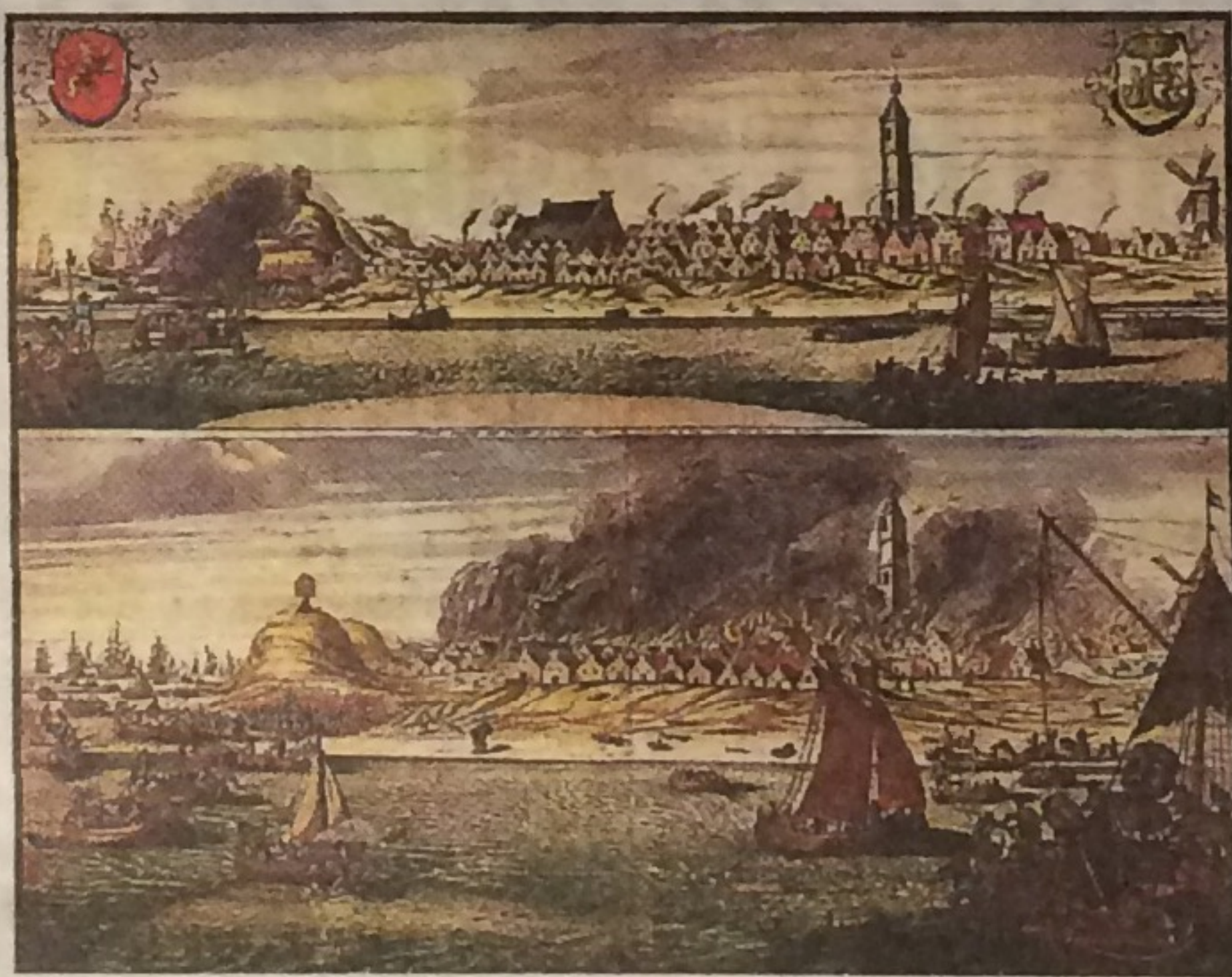


Bonfire van 1666. Het is allemaal een kwestie van perceptie.”

Maar de bewoners van Vlieland en Terschelling willen herdenkingsjaar 2016 aangrijpen om meer vaderlandse aandacht en erkenning te krijgen voor het oorlogsleed. „Samen met de twee schrijvers dr. Anne Doedens en Jan Houter van het boek over deze catastrofe – '1666. De rampen van Vlieland en Terschelling' – gaan we proberen de gebeurtenissen in de Canon van Nederland te krijgen en daardoor ook in de geschiedenisboeken. Tweeduizend omgekomen zeelieden, het is te gek voor woorden dat dit door de eeuwen heen zo is weggemoffeld.”

Want de gevolgen waren enorm. Honderden inwoners van Terschelling vluchtten naar Harlingen, de handel op de Beurs in

Amsterdam werd in paniek stilgelegd en er was wekenlang geen scheepvaart naar de Oostzee. De materiële schade bedroeg, omgerekend naar 2015, 120 miljoen euro en in duizenden Nederlandse gezinnen werd getreurd om de opvarenden. De oorlogsdad werd



250 huizen in de as gelegd, hele vloot in brand gestoken

gezien als een directe aanval op het hart van de economie van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden.

De twee eilanden Vlieland en Terschelling staan volgend jaar in het teken van de oorlogsramp. Op 19 augustus is er een grootschalige herdenking, waarbij onder andere Commandant Zee-

strijdkrachten en Admiraal Zeestrijdkrachten Rob Verkerk aanwezig zal zijn. „Verder hebben we, naast honderd andere officiële genodigden, de ministers van Defensie en Onderwijs gevraagd te komen. Die laatste omdat we graag willen dat er meer lesmateriaal voor-

gemaakt in de stoep voor museum Het Behouden Huys. Op het Seinpaalduin worden constructies geplaatst waardoor de brand gezien kan worden met als achtergrond het huidige dorp.

„Aan de vaste wal kan men zich het misschien niet

voorstellen, maar dit leeft enorm op Terschelling”, zegt voorzitter Hans Geijtenbeek. „We willen samen met

de gemeente Terschelling en Rederij Doeksen de herdenking grootschalig aanpakken en zijn op zoek naar sponsors om een spektakel te organiseren waarbij met moderne technieken de brand, inclusief licht en rook, aanschouwelijk zal zijn. Maar er zal ook, en dat is de afgelopen 350 jaar va-

Het bestuur van Stichting 1666-2016 Terschelling met v.l.n.r. Frans Schot, Hans Geijtenbeek, Martijn Winnen, Roelan Schroor en Flip Tocila. Op de achtergrond het dorp West-Terschelling dat in 1666 door de Engelsen tot aan de grond werd afgebrand. Foto's links: Diverse schilders hebben zich door de eeuwen heen laten inspireren door de oorlogsramp op Vlieland en Terschelling.

FOTO'S NEEKE SMIT

Vuig verraad

Het verhaal van de Engelse Furie die de Nederlandse koopvaardij trof, kent ook vuig verraad. De koopvaardischepen waanden zich veilig in de verraderlijke Vlietstroom, waar alleen ingewijden de weg kenden tussen de vele ondieptes. Aan boord van de Engelse schepen verbleef echter de overgelopen Nederlandse kapitein Laurens van Heemskerck, die als loods diende. Als verdienste werd deze verrader tot ridder geslagen door koning Karel II.

Hans Geijtenbeek: „De victorie kent vele vaders. De nederlaag is een wees en wordt afgedaan als een voetnoot in de geschiedenis. Onterecht vinden wij! Daar moet in 2016 verandering in komen.”